

MUS

Programa d'educació musical de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa d'educació musical de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Govern d'Andorra

Programa d'educació musical de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

Aquest programa correspon a l'annex del Decret del 31-8-2022 de publicació del Programa d'educació musical de segona ensenyança de l'Escola Andorrana

Coordinat per: Salvador Sala, cap de l'Àrea d'Ordenament Curricular

Grup de redacció del Programa:

Miquel Alsina, professor i investigador a la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona al Departament de Didàctica Específica (Didàctica de l'expressió musical)

Neus Hernández, tècnica especialitzada de l'Àrea d'Ordenament Curricular, coordinadora del grup de redacció

Rebeca Prats, tècnica especialitzada de l'Àrea d'Ordenament Curricular, coordinadora del grup de redacció

Dipòsit legal: AND.277-2022

ISBN: 978-99920-0-947-5

Adreça i contacte:

Àrea d'Ordenament Curricular

Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior

Avinguda Rocafort, 21-23. AD600 Sant Julià de Lòria

www.educacio.ad

Índex

Introducció	6
Competències específiques	8
C1. Crear peces musicals d'estructura simple que combinin diversos elements	9
Orientacions didàctiques de la C1.....	10
Criteris d'avaluació de la C1.....	11
Expectatives de final de cicle de la C1.....	11
C2. Interpretar composicions musicals senzilles amb els instruments, la veu o el cos	14
Orientacions didàctiques de la C2.....	15
Criteris d'avaluació de la C2.....	16
Expectatives de final de cicle de la C2.....	16
C3. Analitzar peces musicals i l'entorn sonor en relació amb les seves característiques, repercussions i usos socials	19
Orientacions didàctiques de la C3.....	20
Criteris d'avaluació de la C3.....	21
Expectatives de final de cicle de la C3.....	21
Recursos d'aprenentatge	24
Bloc 1. Música i so	26
Orientacions didàctiques del bloc 1.....	27
Bloc 2. Música, ritme i moviment	28
Orientacions didàctiques del bloc 2.....	29
Bloc 3. La veu i el cant.....	30
Orientacions didàctiques del bloc 3.....	32
Bloc 4. Els instruments i la pràctica musical	33
Orientacions didàctiques del bloc 4.....	35
Bloc 5. Les composicions musicals	36
Orientacions didàctiques del bloc 5.....	38
Quadres de síntesi.....	39
Quadre de síntesi de la C1.....	40
Quadre de síntesi de la C2.....	42
Quadre de síntesi de la C3.....	44

Introducció

Introducció

Els paisatges sonors que ens envolten i acompanyen són un aspecte significatiu en la vida de les persones, com a tret cultural identitari, individualment i com a societat. La música, com a bé cultural, com a llenguatge i mitjà de comunicació no verbal d'idees, d'emocions i sentiments, constitueix un element amb un valor important per a la societat. És per això que la finalitat de l'educació musical és que l'alumne de segona ensenyança creï, gaudeixi i compregui les manifestacions sonores diverses dels diferents contextos en els quals es desenvolupen.

El fet de viure en un món ple de referències musicals fa necessari que els alumnes siguin capaços d'interpretar, produir, analitzar i valorar múltiples i diversos tipus de missatges sonors i musicals, en els seus diversos canals i suports. En aquest nivell educatiu el llenguatge musical no només recull el concepte de música entès com a tal, sinó també altres objectes d'estudi com l'entorn sonor.

L'ensenyament i l'aprenentatge de la música s'han de fer tant des de l'emissió i la producció musicals com des de la percepció i recepció de la música. Des d'aquesta perspectiva, l'activitat musical es concreta en les pràctiques interrelacionades de creació, d'interpretació, d'audició i anàlisi, que es complementen necessàriament amb accions com l'experimentació, la indagació, la creació, la innovació, l'exploració de narratives, l'anàlisi i el treball en grup, tot preservant la llibertat d'expressió i el respecte envers l'altre i l'entorn dins d'un context determinat. Les pràctiques de producció musical contribueixen al coneixement d'un mateix, a l'enriquiment de la creativitat i al desenvolupament personal i psicomotriu; en definitiva, contribueixen a construir la pròpia identitat. Així mateix, les capacitats perceptives permeten que l'alumnat desenvolupi una actitud sensible, receptiva i compromesa que li permeti comprendre, apreciar i valorar l'entorn musical. La percepció musical també ajuda a desenvolupar el pensament crític i reflexiu i capacita l'alumne a l'hora d'analitzar i donar la seva opinió argumentada enfront del fet musical.

El caràcter didàctic de l'educació musical ha de ser pràctic, actiu, creador i dinàmic. L'alumne ha de gaudir de l'experiència musical i participar-ne des d'una triple perspectiva: com a creador, com a intèrpret i com a oient, d'acord amb un aprenentatge significatiu i inclusiu de la música. Es tracta, doncs, de buscar la vivència pràctica i creativa musical, a través de l'exploració sonora, la composició com a activitat essencial, l'escolta i la pràctica instrumental i vocal.

L'ensenyament i l'aprenentatge de la música, dins d'un enfocament competencial i pràctic, han de plantejar-se en forma de situacions musicals reals, autèntiques i properes a l'alumne en un context concret. L'àrea d'educació musical ha de potenciar l'aprenentatge vivencial de la música, emmarcat dins de projectes, per afavorir que l'alumne visqui en primera persona el fet musical i prengui consciència, de manera més directa, del fet de gaudir del propi patrimoni cultural i artístic.

Competències específiques

El Programa d'educació musical de segona ensenyança de l'Escola Andorrana es concep prenent com a referència els dos canals de la comunicació que són propis de qualsevol disciplina artística: l'emissió i la recepció. Quan aquests dos canals es consideren des de l'activitat i el fet musical, el canal emissor es vincula a l'expressió, així com el canal receptor es vincula a la percepció.

D'aquesta manera, l'expressió i la percepció musicals constitueixen els dos eixos que vertebraven les competències específiques del Programa d'educació musical.

L'eix de l'expressió musical és el que permet a l'alumnat utilitzar la música com a instrument de comunicació i expressió personals, de relació amb els altres i d'integració en el seu entorn. Aquest eix es concreta en dos competències específiques, una vinculada a l'àmbit de la composició musical i una altra vinculada a l'àmbit de la interpretació musical.

L'eix de la percepció musical és el que permet a l'alumnat entendre millor el món sonor que l'envolta, apreciar l'art musical existent –ja sigui la música que escolta o les grans obres musicals–, enriquir els seus gustos musicals i desenvolupar criteris de valoració. Aquest eix es concreta en una competència vinculada a l'àmbit de l'anàlisi musical.

Tot i que aquests dos eixos es presenten per separat i donen lloc a competències específiques diferenciades, aquest Programa considera l'aprenentatge de l'activitat i el fet musical com un fenomen complex en què sovint conflueixen composició, interpretació i anàlisi de la música.

C1. Crear peces musicals d'estructura simple que combinin diversos elements

La competència de creació musical implica crear peces musicals amb una intenció comunicativa (idees, emocions, sensacions) mitjançant la combinació de sons i elements musicals (harmònics, melòdics, rítmics, i patrons rítmics i melòdics, textures, dinàmica, etc.), en què intervenen els processos d'experimentació, improvisació i transcripció. Desenvolupar aquesta competència permet a l'alumne afirmar la seva personalitat, enriquir la seva capacitat comunicativa i potenciar la seva capacitat creativa. En aquest sentit el procés creatiu té un paper clau en la competència, ja que permet explorar sensorialment i auditivament, investigar i crear música.¹

Aquesta competència, i les seves quatre dimensions, es vincula doncs a la creació i expressió d'idees a través de l'organització sonora. Un primer pas, per tant, és definir i determinar amb concisió les idees o emocions que es volen transmetre. Per això cal un domini pràctic de les eines del llenguatge musical i aprendre a combinar-les en la mateixa direcció i finalitat expressiva.²

L'experimentació és una forma d'expressió musical efímera, que ha de ser, en certa forma, lúdica i exploratòria, a partir de la recerca sobre el so, les seves qualitats acústiques i les possibilitats de combinació. La dimensió d'experimentar amb diversos recursos musicals ha de permetre a l'alumne provar i usar diversos recursos musicals amb finalitats comunicatives (la configuració melòdica, la forma, l'harmonia...). Quan s'experimenta amb aquests recursos es desenvolupen diferents habilitats, com exercitar l'escolta i aprendre a escoltar i alhora escoltar-se, i es descobreixen així paisatges i universos sonors, però també la manipulació dels sons amb objectes sonors i instruments.³

Improvisar és també una manera d'experimentar amb el so, però dotant el resultat d'una certa forma i coherència discursives, per bé que de caràcter efímer. Per improvisar calen diferents estímuls i una voluntat definida sobre què es vol expressar. Els estímuls són punts de partida a partir dels quals la creativitat es desenvolupa (temes musicals, narracions, poemes, imatges, etc.).⁴

¹ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

² Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

³ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁴ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

Transcriure la música amb l'ús de mitjans diversos ha de servir per plasmar les idees musicals creades en una partitura musical, o bé emprant qualsevol altra forma de transcripció que serveixi per a la fixació de les pròpies composicions, com ara musicogrames, produccions digitals o enregistraments audiovisuals.⁵

Orientacions didàctiques de la C1

Crear i improvisar peces musicals suposa combinar recursos propis del llenguatge musical, atendre les normes de l'expressió musical i servir-se de les tecnologies aplicades a la creació musical.⁶ Així mateix, resulta important un cert domini dels instruments musicals que s'utilitzin per crear, si més no conèixer la seva tècnica i les seves possibilitats expressives. Quan parlem d'instruments, cal obrir la definició tradicional i permetre als alumnes el treball amb fonts sonores alternatives. És interessant la interpretació amb instruments que han creat els mateixos alumnes, per exemple amb l'ús de materials reciclables, o bé el descobriment de les possibilitats sonores d'objectes i mecanismes inicialment no concebuts per servir com a instruments.

El desenvolupament de la competència vinculada a la composició i la improvisació musicals, alhora que afavoreix la capacitat creativa de l'alumne, contribueix a desenvolupar la seva personalitat i l'empodera per servir-se d'aquest mitjà com a canal de comunicació amb el món.⁷

La creació musical és el resultat d'un conjunt divers de processos, com l'experimentació, la improvisació, la composició, la reestructuració i construcció d'idees musicals, etc. La concepció i el desenvolupament del procés creatiu ha de ser un procés obert al canvi i replantejament constants. No només és important que l'alumne mantingui la perspectiva de revisió i millora, buscant la manera d'expressar de forma adient, a través del so, les seves idees formals o estètiques. També és bo que, al llarg del procés, l'alumne sigui receptiu a les opinions i els suggeriments dels altres. Dels companys, per una banda, i del docent, per l'altra, que l'acompanyarà i guiarà en la mesura que consideri necessari.⁸

Per experimentar amb el so de forma creativa, cal tenir a l'abast un ventall ric de recursos i procediments, i una voluntat clarament orientada a l'exploració i la comunicació d'idees, pensaments i emocions. Això es pot fer a partir de la manipulació lliure dels instruments musicals tradicionals o, també, amb l'ús de la informàtica i els diferents recursos i possibilitats que el medi digital ofereix per enregistrar, manipular i combinar un ventall ric i divers de mostres sonores. En aquesta direcció, la pràctica de la improvisació ha de permetre, de forma molt lliure i personal, l'exteriorització de les pròpies propostes creatives, la qual cosa es pot plantejar a partir de diferents estímuls o situacions, com ara a partir de ritmes o patrons melòdics determinats, idees musicals preexistents i elements de narrativa o il·lustració sonora de continguts visuals/plàstics, entre altres possibilitats.

Per a la fixació d'allò que l'alumne va creant, el docent proposarà diverses possibilitats i suports, des de la notació tradicional amb l'ús de paper pautat (pentagrama) i la notació convencional fins a les opcions de transcripció amb programes informàtics (MuseScore, Noteflight, etc.), així com les aproximacions simbòliques o transdisciplinàries, com el musicograma o les partitures gràfiques.

Els resultats musicals de les pràctiques compositives dels alumnes haurien de consistir en propostes estructurades, amb una identificació clara de la seva forma i parts constituents, alhora que continguin i mostrin una clara intencionalitat expressiva. Tot i així, cal estar oberts a tot tipus d'experiències, propostes

⁵ Es relaciona amb la competència d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

⁶ Es relaciona amb la competència d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

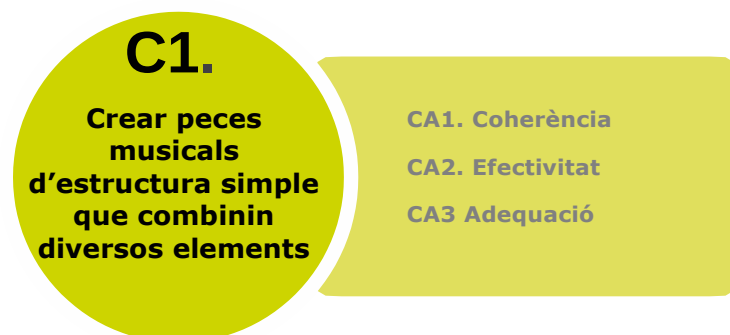
⁷ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

⁸ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 12, "Habilitats d'escolta i observació", i 13, "Empatia".

i sensibilitats, entenent, a més, que l'obra artística i la intenció creativa impliquen processos en evolució constant. Aquestes propostes també podrien incloure formats de creació col·laborativa, és a dir, processos basats en la cocreació.⁹

Criteris d'avaluació de la C1

CA1. Coherència

Una creació musical és coherent quan reflecteix la unitat de totes les seves parts, és a dir, els sons, la melodia, l'harmonia i el ritme. Així mateix, una composició musical és coherent també quan hi ha una relació estreta entre la planificació del procés de composició, la intenció comunicativa i el resultat final.

CA2. Efectivitat

Una creació musical és efectiva quan aconsegueix produir l'efecte desitjat en la majoria de les persones que poden arribar a llegir-la, incloent-hi el mateix compositor, els altres oients i, també, el professorat. Per tant, una composició musical és efectiva quan incorpora la selecció de recursos expressius i tecnològics, tècniques i procediments del llenguatge musical necessaris per produir aquests efectes.

CA3. Adequació

Una creació musical és adequada quan s'ha elaborat adequant-se als mitjans disponibles, seguint les instruccions facilitades i amb la finalitat acordada o proposada des d'un inici.

Expectatives de final de cicle de la C1

PRIMER CICLE

CA1. Coherència

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, l'alumne demostra la coherència de les composicions pel correcte acoblament de l'estructura i de les parts que les integren. En aquest sentit, l'alumne planifica i crea músiques combinant coherentment diversos patrons rítmics i melòdics i elaborant les seves pròpies idees,

⁹ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

emocions i sentiments, de forma coherent com a producte de l'exploració i el desenvolupament del pensament sonomusical.

En les seves improvisacions, l'alumne demostra també sentit i coherència amb l'elecció dels elements musicals que adoptarà en les seves creacions. Aquestes improvisacions sovint tenen com a punt de partida un tema melòdic donat o una seqüència harmònica senzilla, a partir dels quals l'alumne aplica recursos com la repetició, la variació, etc.

Finalment, l'alumne descriu verbalment les seves creacions i el procés seguit, justificant les seves eleccions pel que fa als temes musicals creats de nou, o bé manllevats i reelaborats amb un fi concret i determinat.

CA2. Efectivitat

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, tant en la composició com en la pràctica de la improvisació musical, l'alumne és efectiu experimentant amb els materials rítmics i melòdics que elabora, i mostra domini per explorar, variar i desenvolupar les idees musicals, pròpies o d'altres autors. En aquesta pràctica, especialment, l'alumne combina el seu paper d'interpret i creador dels seus propis continguts musicals.

A més, l'alumne fixa les seves creacions de manera efectiva, ja sigui transcrivint-les en una partitura o en un musicograma a través de diversos tipus de notació musical (convencional o no convencional), ja sigui enregistrant-les o utilitzant aplicacions i programari informàtic d'ús fàcil i intuïtiu.

CA3. Adequació

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, quan l'alumne crea peces musicals senzilles d'estructura simple segueix adequadament una planificació (pròpia o donada) prèviament establerta i un propòsit cenyit al context o la situació plantejada. Això exigeix que l'alumne prevegi i descriu esquemàticament tot allò que té la intenció de comunicar (emocions, sensacions, sentiments...) i com té la intenció d'expressar-ho, és a dir, planifica quina estructura, quina melodia, quins acompanyaments haurà d'emprar.

L'alumne selecciona adequadament, a partir d'un ventall d'opcions, les diferents tècniques de la composició musical, incloses les tecnològiques. Per exemple, l'alumne fa un ús adequat de materials musicals preenregistrats, tant propis com aliens, per manipular-los i combinar-los mitjançant l'ús de programaris de composició musical.

SEGON CICLE

CA1. Coherència

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne demostra la coherència de les composicions pel correcte acoblament de l'estructura i de les parts que les integren, la unitat d'estil i la claredat expressiva, és a dir, del missatge o l'emoció que es vol transmetre. En aquest sentit, l'alumne planifica i crea músiques combinant coherentment diversos patrons rítmics i melòdics i elaborant les seves pròpies idees, emocions, sentiments, de forma coherent com a producte de l'exploració i el desenvolupament del pensament sonomusical.

També és coherent quan preveu en les seves composicions el grau de dificultat i els requisits tècnics per executar-les instrumentalment.

Quan improvisa, ho fa de forma coherent basant-se en patrons rítmics simples, acords i melodies senzilles, consolidant els rudiments bàsics de la improvisació musical (repetir, variar, desenvolupar, etc.).

CA2. Efectivitat

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne crea les seves pròpies músiques o en combina de ja existents, sempre explorant i experimentant amb l'efecte i la intencionalitat del producte o situació en qüestió. Així doncs, l'alumne compon i improvisa amb efectivitat, és a dir, fent que la seva creació aconsegueixi l'efecte pretès.

En aquest sentit, l'alumne incorpora, combina i desenvolupa de manera eficient a les pròpies creacions els resultats de l'experimentació duta a terme a partir de les possibilitats sonores i rítmiques que ofereixen els recursos musicals que té a l'abast.

A més, l'alumne registra les seves creacions de manera efectiva transcrivint-les en una partitura, a través de diversos tipus de notació musical (convencional o no convencional), enregistrant-les mitjançant diverses aplicacions o programes i fent-ne difusió a través de diversos canals (xarxes socials, mitjans de comunicació, concerts, etc.).

CA3. Adequació

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, quan l'alumne crea peces musicals d'estructura simple que combinin diverses parts, planifica el procés compositiu adequant-se al resultat final i a la intenció comunicativa desitjats. Això exigeix que l'alumne prevegi i descrigui amb detall tot allò que té la intenció de comunicar (emocions, sensacions, sentiments...) i com té la intenció d'expressar-ho, és a dir, que planifiqui quina estructura, quina melodia, quins acompanyaments haurà d'emprar i que ho executi segons el pla traçat.

L'alumne empra adequadament les diferents tècniques de la composició musical (polifonia, obstinat, roda d'acords, etc.), així com els diferents recursos tecnològics útils en diferents processos de la creació musical. Per exemple, elabora peces que integren, convenientment, un conjunt de seqüències sonores entrelaçades, fent ús dels programes informàtics adequats.

D'altra banda, l'alumne també sonoritza diferents contextos multimedials com representacions dramàtiques, activitats d'expressió corporal i dansa, imatges fixes i en moviment, entre d'altres, mitjançant la selecció adequada de sons diversos i seqüències sonores de pròpia creació.

En aquest cicle, a l'hora de fixar la composició l'alumne amplia els elements del llenguatge musical emprats a primer cicle, com l'ús de les diferents claus o dels compassos compostos, entre d'altres.

Al mateix temps, l'alumne demostra la seva capacitat d'argumentació i autocrítica autoavaluant les seves propostes musicals, amb l'objectiu de mantenir o millorar la seva pràctica.

També comparteix i defensa públicament els seus gustos i opcions musicals, en relació amb els resultats de les seves creacions musicals.

C2. Interpretar composicions musicals senzilles amb els instruments, la veu o el cos

La competència vinculada a la interpretació musical permet a l'alumne explorar l'univers creatiu d'altres persones i conèixer altres cultures i altres formes d'expressar-se i de representar el món a través de la música. Qualsevol composició musical necessita la figura de l'interpret perquè hi doni vida o, dit altrament, perquè traspassi la barrera del paper pautat i arribi a l'oient en les millors condicions possibles de respecte i fidelitat envers el compositor o compositora. Per tant, l'eix de l'expressió musical necessita el desenvolupament de la competència vinculada a la interpretació musical, amb l'ús dels instruments, de la veu o del propi cos, com a corretja de transmissió i recepció de l'obra musical.¹⁰

Expressar peces musicals o coreogràfiques permet a l'alumne no només traduir en sons i moviments les intencions musicals o coreogràfiques d'una creació determinada, sinó també expressar les pròpies emocions i sensacions que l'obra objecte d'interpretació li provoca. Això implica respectar els matisos expressius de la composició i la voluntat del seu creador, sense perdre de vista la possibilitat que l'alumne visqui i gaudeixi de la interpretació com un mitjà d'expressió personal.¹¹

D'altra banda, per interpretar composicions musicals és necessari aplicar els recursos de la tècnica instrumental, vocal, el propi cos o les noves tecnologies. Això comporta el domini del propi cos i el coneixement de les tècniques bàsiques dels instruments musicals i de la veu cantada, però també la manipulació dels artefactes tecnològics que, a través de la digitalització i/o manipulació del so, permeten ser incorporats a l'instrumental musical contemporani.¹²

A l'últim, i pensant en la interpretació com una pràctica tant individual com grupal, és bàsic l'acord i l'adopció d'idees i convencions que facin de l'experiència grupal un vertader exercici de cooperació. Cal acordar i consensuar decisions sobre la interpretació d'una partitura, i arribar a criteris compartits i respectats per tots

¹⁰ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹¹ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 5, "Respecte"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹² Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

els participants, per exemple els relatius als tempos, les dinàmiques i el fraseig o els moments per respirar i articular un fraseig determinat.¹³

Orientacions didàctiques de la C2

Per desenvolupar aquesta competència, l'alumnat ha de treballar individualment i en grup, mitjançant l'aplicació i l'ús de tècniques bàsiques que enriqueixin les pròpies possibilitats de comunicació, i, quan així escaigui, relacionant la música amb altres llenguatges i fomentant el respecte per altres formes d'expressió.¹⁴

En primer lloc, és fonamental que l'alumne identifiqui i reconegui el contingut musical d'allò que ha d'interpretar, plasmat per l'autor en la partitura. En aquest punt, l'alumne posa en joc les seves capacitats de lectura i reconeixement dels elements del llenguatge i normes de l'expressió musical. Seguidament, l'acció d'interpretar implica la capacitat de copsar allò que vol transmetre l'autor o autora de l'obra musical, així com les pròpies emocions i sensacions que l'obra provoca a l'interpret, adequant-ne la realització a un context i objectius determinats, fonamentalment els destinats a comunicar el missatge musical a un conjunt d'oients. En les obres de realització col·lectiva, resulta igualment essencial adequar la pròpia interpretació del conjunt a cadascuna de les parts. Caldrà posar l'èmfasi en la dimensió expressiva i comunicativa del so i del moviment, percebre i reconèixer les emocions contingudes en una obra musical, i treballar conscientment aquest component de forma oberta i conscient.¹⁵

Seguidament, l'alumnat ha de posar en pràctica la seva competència tècnica en relació amb l'instrument musical, el cant o l'expressió corporal, amb la finalitat última de transmetre allò que el creador (compositor, coreògraf, etc.) ha volgut comunicar en la seva obra. Per a aquesta posada en pràctica, cal comptar amb el màxim ventall d'instruments musicals, acústics i digitals, així com partir d'una bona pràctica vocal i de coneixement del propi cos, tant de forma individual com de manera grupal. Per això resultarà un bon estímul desenvolupar projectes que, com a punt final, concloguin amb la interpretació o representació d'allò que s'ha assajat davant d'un públic determinat, o bé, alternativament, l'enregistrament i la difusió a través de canals en línia.

Per acabar, aquesta és una competència que es desenvolupa tant individualment com també en treball grupal. Individualment cal fer front a l'estudi de la partitura i l'assoliment de les destreses tècniques que permetin reproduir l'escriptura musical amb qualitat i fidelitat. En grup, cal acordar i consensuar els criteris de la interpretació, en què el docent exercirà funcions més o menys directives o de guiatge, procurant, en tot cas, que l'experiència resulti rica i educativa, identificant els valors i enfortint les relacions interpersonals dels participants. Per treballar les interpretacions grupals serà bo, alhora, dividir el treball a l'aula en grups més petits i, també, considerar la importància del treball personal (per exemple, portant preparada cadascú la seva part amb estudi a casa). En tot cas, cal planificar bé els moments d'assaig perquè aquest últim sigui plaent, ordenat i productiu.¹⁶

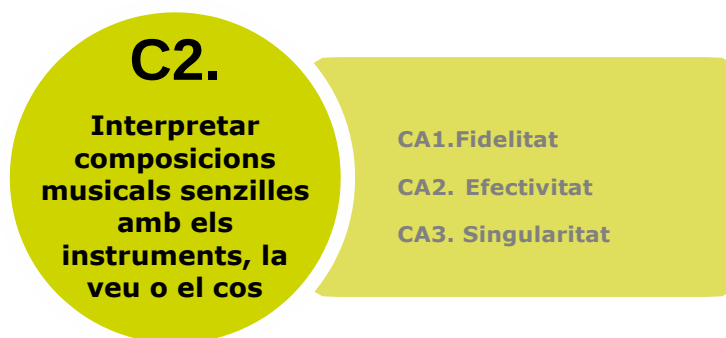
¹³ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 16, "Habilitats de cooperació", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹⁴ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 5, "Respecte"; 10, "Habilitats d'aprenentatge autònom"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 16, "Habilitats de cooperació", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

¹⁵ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹⁶ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 16, "Habilitats de cooperació", i 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació".

Criteris d'avaluació de la C2

CA1. Fidelitat

Una interpretació musical és fidel quan reproduceix de forma literal el que està escrit en una partitura o en un musicograma. Així mateix, quan es tracta d'interpretar en grup, la fidelitat d'una interpretació suposa, a més, respectar els acords i les convencions d'interpretació grupal.

CA2. Efectivitat

Una interpretació efectiva és la que aconsegueix produir l'efecte desitjat en la majoria de les persones que l'escolten, incloent-hi el mateix compositor, els altres oients i, també, el professorat. L'efectivitat a l'hora d'interpretar passa per seleccionar i aplicar, d'una forma i amb una intenció determinades, els recursos expressius i tecnològics, les tècniques i els procediments del llenguatge musical.

CA3. Singularitat

La interpretació instrumental, vocal o corporal són singulars si aconsegueixen transmetre una lectura personal, en el decurs de la qual l'interpret incorpora elements de creativitat que converteixen la versió de l'obra en qüestió en una (re)creació original i diferent.

Expectatives de final de cicle de la C2

PRIMER CICLE

CA1. Fidelitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança, durant la interpretació de peces musicals, l'alumne reproduceix amb fidelitat i de manera literal la melodia i el ritme registrats en partitures i/o musicogrames senzills, respectant les indicacions bàsiques de l'autor. Quan interpreta en grup, també respecta amb fidelitat els acords i les pautes bàsiques d'interpretació adoptades pel conjunt, segueix amb fidelitat i rigor les indicacions del director i escolta els altres. En la interpretació de coreografies, executa amb fidelitat els moviments i passos que les componen i que ha assajat amb anterioritat.

CA2. Efectivitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança l'alumne interpreta composicions musicals amb els instruments, la veu o el cos quan experimenta i selecciona amb efectivitat els recursos expressius i els suports tecnològics, així com les tècniques bàsiques d'interpretació vocal, instrumental o corporal (postura, forma de tocar, coordinació de moviments) més adients per reproduir les indicacions de la partitura o audició.

A més, l'alumne empra i aplica de manera efectiva les diferents tècniques i recursos musicals seleccionats per aconseguir l'efecte desitjat, seguint unes pautes donades. Quan la interpretació demana aplicar tècniques instrumentals, l'alumne adopta una posició del cos adequada als instruments que toca, i usa amb efectivitat els estris com, per exemple, les baquetes, els percutors, l'arquet, etc., que es requereixen per fer una bona interpretació. Si la interpretació implica aplicar tècniques vocals l'alumne té cura de la veu, escalfant-la adequadament abans de començar a cantar, i respecta la pròpia tessitura en el si de la interpretació. A més, la interpretació de l'alumne és efectiva quan, a partir de l'ús i la combinació de tècniques i recursos musicals, transmet un missatge de manera clara i entenedora.

CA3. Singularitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança l'alumne fa interpretacions vocals, instrumentals o corporals creatives, originals i singulars quan inclou en la interpretació elements que expressin la seva personalitat i les seves idees i emocions, sota el guiatge del docent. Aquesta interpretació pot mostrar la flexibilitat d'una versió o adaptació (instrumental, melòdica o d'estil), tant individualment com també en grup. A més, l'alumne fa adaptacions de propostes coreogràfiques preexistents de manera singular i creativa, variant-ne els passos i els moviments, el ritme, etc.

SEGON CICLE

CA1. Fidelitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança, durant la interpretació, l'alumne reproduceix de forma fidel i literal la melodia, el ritme, els recursos expressius més rellevants, la intenció i el propòsit comunicatiu de l'autor registrats en partitures senzilles, escrites amb la notació convencional o no convencional. Quan interpreta en grup, l'alumne respecta amb fidelitat els acords i les pautes bàsiques d'interpretació adoptades pel conjunt, segueix amb rigor les indicacions del director i escolta les interpretacions dels altres. Igualment, en la interpretació de coreografies i representacions corporals l'alumne executa passos i moviments de forma fidel a la idea original del creador de la proposta, i d'acord amb les pautes de l'assaig.

CA2. Efectivitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança l'alumne interpreta composicions musicals que contenen un repertori musical de més complexitat tècnica i més diversitat d'estils. Pel que fa a la interpretació vocal, inclou necessàriament repertori polifònic, a dos i tres veus, amb acompanyament instrumental i sense. El repertori instrumental és bàsicament de conjunts mixtos (corda, vent, teclats, percussió...), amb participació de suports tecnològics o sense, i s'hi introdueix progressivament l'autogestió de la direcció i l'assaig. Finalment, en les interpretacions de moviment i dansa, les posades en escena també evolucionen en complexitat i durada, en comparació a les efectuades a primer cicle.

Per fer-ho, l'alumne experimenta i selecciona amb efectivitat, dins d'un ventall més ampli d'opcions que a primer cicle, els recursos expressius i els suports tecnològics, així com les tècniques bàsiques d'interpretació vocal, instrumental o corporal (postura, forma de tocar, coordinació de moviments) més adients per reproduir les indicacions de la partitura o audició.

Així mateix, també aplica les tècniques i els recursos instrumentals o corporals necessaris i més efectius per obtenir una interpretació convincent i efectiva. Aquesta aplicació implica que l'alumne empra correctament

la veu o que aplica i combina de manera efectiva les tècniques instrumentals bàsiques per obtenir un resultat sonor satisfactori. Pel que fa a les interpretacions corporals de moviment i dansa, l'alumne executa amb precisió i efectivitat els passos i les figures prèviament assajats, mostrant sentit d'ordre, sincronia i precisió. A més, l'alumne interpreta amb efectivitat la peça musical o coreogràfica quan, a partir de l'aplicació i combinació de tècniques i recursos musicals, transmet de forma clara i diàfana el missatge de la composició.

CA3. Singularitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança l'alumne fa interpretacions instrumentals, vocals o corporals creatives, originals i singulars quan inclou en la interpretació elements que expressen la seva personalitat, les seves idees i les emocions que vol transmetre, seguint criteris propis. Aquesta interpretació expressiva es pot efectuar variant, per exemple, l'estil, la melodia, l'instrument o grup instrumental, tant individualment com en grup.

A més, l'alumne fa adaptacions singulars i creatives de propostes coreogràfiques preexistents, variant-ne els passos i els moviments, el ritme, etc., i mostra en tot moment iniciativa i invenció per convertir-les en propostes personals i originals.

C3. Analitzar peces musicals i l'entorn sonor en relació amb les seves característiques, repercussions i usos socials

La competència vinculada a l'àmbit de l'anàlisi musical s'ocupa de desenvolupar la capacitat receptiva de l'alumnat, i es desenvolupa principalment a través de l'audició i l'estudi, amb partitura o sense, de peces musicals de diversos períodes, estils i cultures, així com del reconeixement de l'entorn sonor que envolta l'alumnat. Aquesta varietat musical i de sons amb què l'alumnat es veu confrontat permet atendre les seves preferències musicals, per eixamplar-les cap al coneixement d'altres tipus de música. Aquest procés contribueix a enriquir la seva cultura musical, obrint-la a altres estils i cultures.¹⁷

La competència té quatre dimensions que permeten a l'alumne identificar les característiques d'una creació musical, copsar-ne el significat i estudiar l'entorn sonor, així com manifestar la seva opinió emprant arguments propis de la música i la terminologia del seu llenguatge.

En primer lloc, cal assenyalar les característiques de la música analitzada a través del reconeixement de les seves qualitats tècniques i estètiques. Es dona importància, igualment, al coneixement i l'anàlisi del context històric en el qual va ser creada i els elements biogràfics de l'autor que n'emmarquin la composició, així com les coordenades principals d'usos i funcions del gènere al qual pertany. Aquesta anàlisi afavoreix la sensibilitat artística i la capacitat expressiva dels alumnes.¹⁸

A més, és necessari interpretar el significat de la música que s'escolta, explicant i interpretant el tema o font d'inspiració, així com allò que l'autor ha volgut transmetre a través de la seva obra. Per això és important aprofundir en el valor comunicatiu de la música i els recursos expressius que el compositor posa en joc per tal de donar forma al seu missatge. Alhora, també caldrà valorar com els oients o la societat actual reben aquest missatge, és a dir, quines sensacions, emocions o experiències els provoca la música escoltada. I com aquesta recepció coincideix amb l'autor i l'època en la qual fou creada o se n'allunya, per permetre així un contrast cultural entre diferents èpoques històriques (i els estils artístics corresponents).¹⁹

¹⁷ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 2, "Valorar la diversitat cultural"; 4, "Obertura a la diversitat cultural i a altres creences, visions del món i pràctiques"; 9, "Tolerància envers l'ambigüitat"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹⁸ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

¹⁹ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 15, "Habilitats lingüística, comunicativa i plurilingües"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

Igualment, és important valorar l'impacte de determinats entorns sonors quotidians en la vida de les persones, a través de l'estudi i la comprensió de l'entorn sonor, també des d'una perspectiva sensible i crítica, vinculada a aspectes de la salut humana, com les associades a la contaminació acústica.

Finalment, l'anàlisi de peces musicals implica ser capaç d'expressar amb criteri, i de forma argumentada, un judici personal sobre una música determinada, manifestant l'opinió sobre les seves característiques i qualitats tècniques i estètiques. En aquest sentit, s'espera que l'alumne exposi una opinió fonamentada sobre el fet artístic i que alhora expressi els sentiments i les emocions que aquella música li ha produït.²⁰

Orientacions didàctiques de la C3

Per al desenvolupament de la tercera competència, vinculada a les capacitats d'anàlisi, comprensió i valoració de l'obra musical de l'alumnat, és necessari conjugar diferents aspectes de la percepció i comprensió del fet sonor, fins a arribar a la possibilitat d'emetre judicis personals sobre una música determinada. Amb aquesta finalitat, serà adient fomentar tant l'audició dins l'aula com l'assistència a concerts. En tots els casos, caldrà demanar als alumnes l'elaboració de comentaris raonats i fonamentats en l'aplicació de coneixements sobre el llenguatge musical, la tècnica instrumental i els elements estilístics que defineixen la composició musical.²¹

L'anàlisi formal es pot orientar envers el reconeixement i la discriminació dels instruments musicals, de les estructures rítmiques i melòdiques característiques, i la identificació de les construccions harmòniques o de la forma musical que configura una obra determinada. Complementàriament a aquests elements, els alumnes hauran d'associar-hi altres dimensions vinculades als continguts històrics i estètics de les composicions. Això comporta conèixer un repertori bàsic d'obres de diferents èpoques i estils, tenint clars els elements clau que les caracteritzen i sabent-los identificar des de l'experiència auditiva.²²

Interpretar el missatge estètic propi d'una creació musical significa, per a l'alumnat, entrar en un coneixement més íntim de les intencions intel·lectuals i emocionals de l'autor o autora de l'obra. Això implica, alhora, conèixer amb més detall les dimensions i el valor de la seva obra creativa en el seu conjunt i les coordenades biogràfiques que l'acompanyen, així com el pes en l'època històrica en la qual s'emmarca i el vincle que hi manté. La interpretació del missatge implícit en tot treball musical permet a l'alumnat d'establir un diàleg figurat amb l'autor o l'autora, la seva obra i l'època en què l'ha composta, relacionant els elements expressius emprats per l'autor amb el sentiment estètic i emocional que aquests elements li han produït i amb l'impacte que ha tingut en la societat. Cal, doncs, associar l'experiència de l'audició musical de l'alumnat amb tot aquest conjunt d'elements que reforcen la comprensió, capacitat de valoració o judici crític i, en últim terme, de gaudi cognitiu i sensorial. Sens dubte, aquest aprenentatge és la base per a la formació d'un públic o consumidor musical amb coneixement i criteri.²³

Estenent la capacitat crítica sobre qualsevol manifestació del món sonor que ens envolta, l'alumnat ha de poder analitzar i valorar diferents tipus i qualitats d'entorns sonors que acompanyen la vida de les persones. Això suposa la descripció i l'estudi de diferents problemàtiques vinculades al concepte de contaminació

²⁰ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 18, "Coneixement i comprensió crítica d'un mateix"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

²¹ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

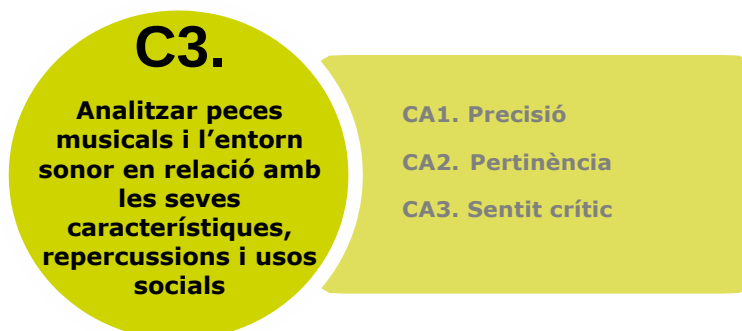
²² Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 12, "Habilitats d'escolta i observació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

²³ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític"; 12, "Habilitats d'escolta i observació"; 19, "Coneixement i comprensió crítica del llenguatge i la comunicació", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

acústica, i la capacitat de plantejar-ne diagnòstic i solucions. Per això serà apropiat situar l'alumnat en diferents contextos i formes de vida, social i laboral, del seu entorn immediat. Això pot incloure la proposta a l'alumnat de treballs de camp fora del centre escolar, incidint també en la seva capacitat investigadora.²⁴

Criteris d'avaluació de la C3

CA1. Precisió

Una anàlisi musical precisa és la que identifica i descriu de forma precisa les característiques principals d'una creació musical. Suposa un ús correcte i precís de la terminologia específica de la matèria i una aplicació encertada dels conceptes musicals treballats prèviament.

CA2. Pertinència

Una anàlisi musical pertinent és la que identifica convenientment el tema i les característiques principals d'una peça musical, i inclou la pròpia opinió utilitzant justificacions i un vocabulari que són propis de la música. En el cas de l'entorn sonor, una anàlisi pertinent és la que identifica amb propietat aspectes positius i qüestions que donen problemes i proposa solucions apropiades.

CA3. Sentit crític

Una anàlisi musical amb sentit crític és la que demostra capacitat i autonomia per expressar l'opinió personal de forma independent, des de la perspectiva de les sensacions o emocions personals experimentades durant l'audició musical. Així mateix, inclou la capacitat per justificar i argumentar de forma consistent i inclusiva els efectes del fet musical sobre l'individu i sobre la societat.

Expectatives de final de cicle de la C3

PRIMER CICLE

CA1. Precisió

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne analitza peces musicals i l'entorn sonor quan descriu amb precisió una obra musical d'estructura simple des del punt de vista de la seva forma i estil. En fer-ho,

²⁴ Es relaciona amb les competències d'una cultura democràtica del Consell d'Europa: 11, "Habilitats analítiques i de pensament crític", i 20, "Coneixement i comprensió crítica del món".

identifica de forma precisa els elements bàsics que caracteritzen l'obra, com ara el ritme, l'harmonia i la textura i altres aspectes característics, com el tema o temes melòdics principals, la seva instrumentació o l'estructura interna; també identifica de forma precisa les èpoques i els estils als quals pertany la música escoltada. Quan el que analitza és l'entorn sonor, identifica els factors que intervenen en l'entorn objecte d'estudi i que condicionen el seu benestar i el dels altres, i proposa solucions pertinents als problemes que s'hi relacionen. A l'hora de fer les anàlisis, l'alumne fa ús en tot moment d'un vocabulari adequat i precís propi de la música.

CA2. Pertinència

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne fa una anàlisi pertinent quan identifica el missatge de l'obra musical, és a dir, allò que comunica en un sentit ampli del terme (emocions, idees, experiències, conceptes, etc.). L'alumne també relaciona el missatge i els elements característics de l'obra amb el seu context històric, social i cultural. A més, identifica la intenció creativa de l'autor d'acord amb els trets més singulars de la música que analitza, identificant allò que va impulsar-lo a compondre. L'alumne interrelaciona totes les anàlisis per fer una interpretació personal del contingut de la peça.

CA3. Sentit crític

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne és crític quan mostra independència i criteri per decidir i defensar que una obra musical li agrada o no li agrada i justifica els seus judicis partint dels coneixements musicals que ha adquirit i aplicant-los, argumentant els efectes (emocionals, intel·lectuals, etc.) que aquesta música li provoca. En expressar les seves opinions, a més, l'alumne mostra una actitud oberta i respectuosa envers qualsevol tipus de proposta musical, i en relació amb altres punts de vista discrepants. Finalment, argumenta els efectes (lúdic, identitari, intel·lectual, de salut, etc.) de la música sobre l'individu i la societat.

SEGON CICLE

CA1. Precisió

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne analitza peces musicals més complexes pel que fa a la seva forma, organització i estructura interna, l'estil o el gènere musical, així com pel que fa al valor comunicatiu.

L'alumne analitza i descriu una obra musical de forma completa i amb precisió, analitzant els trets formals i estilístics que la caracteritzen. En fer-ho, analitza elements rellevants com el tema o temes melòdics, la instrumentació, l'organització interna de les parts i el seu desenvolupament o la progressió de les idees i dels elements musicals, així com els estils, les èpoques o els usos socials. L'alumne també analitza problemàtiques relacionades amb l'entorn sonor, identificant-ne les causes, i fa propostes que contribueixin al benestar de les persones que hi viuen. Per dur a terme la tasca d'anàlisi, l'alumne empra de forma precisa el lèxic i la terminologia propis de la música, en el marc d'una argumentació clara i ben estructurada.

CA2. Pertinència

D'altra banda, l'alumne fa una associació pertinent de l'obra amb el missatge que conté, identificant allò que comunica en un sentit ampli del terme (emocions, idees, experiències, conceptes, etc.). L'alumne relaciona pertinentment els elements característics de l'obra amb les dades rellevants del seu context històric (social i cultural), així com del seu context estètic, i inclou en les seves anàlisis elements referits a l'evolució cronològica dels gèneres, el llenguatge i l'escriptura musical. A més, l'alumne associa els recursos expressius emprats pel compositor amb la intenció creativa que el va dur a crear l'obra musical i interrelaciona totes

aquestes anàlisis per fer-ne una interpretació personal que li permeti valorar de manera independent el contingut de la peça musical.

CA3. Sentit crític

A l'últim, l'alumne demostra sentit crític quan exposa i assumeix com a propis els seus judicis i arguments. Alhora, demostra una maduresa i capacitat de sentit crític quan manté i defensa les seves posicions, de forma respectuosa però amb consistència i seguretat, enfront d'altres gustos i opinions. En fer-ho, l'alumne justifica les seves posicions emprant els coneixements adquirits de forma consistent i apropiada, amb criteri, fonamentació teòrica i originalitat. Finalment, desenvolupa empatia i sentit inclusiu quan valora l'efecte que la música li provoca a ell i als altres, assumint el sentit de pertinença a una comunitat.

Recursos d'aprenentatge

El recursos s'han seleccionat a partir dels elements substancials de l'àrea de música i s'han seqüenciat atenent el desenvolupament de l'alumnat. És a dir, dels recursos més propers i quotidians per a l'alumnat als més llunyans, dels més concrets als més abstractes, dels més simples i senzills als més complexos, etc.

Des de la perspectiva de la tipologia de recursos, la selecció curricular realitzada posa èmfasi en els recursos procedimentals i actitudinals per sobre dels conceptuals i factuais, entenent que els segons han d'estar al servei dels primers. En aquest sentit, l'àrea d'educació musical pretén fomentar l'alfabetització i l'educació de les emocions.

Els diferents recursos proposats tenen una funció motivadora i pretenen oferir eines per comprendre i completar el coneixement des del fenomen sonor i musical. Cal tenir present que la música és un llenguatge i, com a tal, una via d'accés al coneixement que pot resultar indispensable per a alguns i algunes alumnes.

En aquest sentit, els recursos proposen una aproximació de tipus sensorial i perceptiu que s'ha de completar en un grau d'aprofundiment cognitiu més elevat, fins a arribar a la comprensió, l'ús i el raonament sobre la música com a manifestació artística, element d'identitat cultural i mitjà d'expressió.

Al mateix temps, els blocs de recursos que es presenten en el programa s'han de treballar de manera integrada, responent a la situació o el projecte d'aula a partir del plantejament de projectes integradors, amb un treball conjunt, entrelaçat i complementari, de les diferents competències de la matèria per a aquesta etapa, que alhora ha de servir per optimitzar les hores lectives que disposa la matèria.

D'altra banda, la proposta que es presenta vol ser completa i inclusiva, perquè serveixi a mode de menú o banc d'idees per ser seleccionades finalment pel docent en la programació d'aula. Per tant, això no vol dir que s'hagin d'abordar tots els recursos, sinó els que serveixin per treballar els diferents projectes o plans de treball que es duguin a terme per treballar les tres competències.

Bloc 1. Música i so

Aquest bloc inclou recursos relacionats amb la discriminació auditiva i la representació de les qualitats del so mitjançant la notació musical convencional i la no convencional, alternades i combinades.

Així mateix, es presenten recursos que recullen el conjunt d'aparells, dispositius i aplicacions d'enregistrament i edició del so, així com nocions d'acústica i els efectes nocius de determinats sons per a la salut.

L'enregistrament del so i l'ambientació sonora d'imatges, vídeos, representacions dramàtiques i altres activitats també són recursos que es tracten en aquest bloc. De la mateixa manera, conté les professions que es duen a terme o que treballen amb el so i amb la creació, la producció o la difusió musical.

Bloc 1. Música i so

1r CICLE	2n CICLE
FETS I CONCEPTES	
Les qualitats del so: altura, durada, intensitat i timbre El sentit de l'oïda: la percepció del so i cura de l'oïda La representació de les qualitats del so mitjançant la notació musical convencional i la no convencional, alternades i combinades Aparells, dispositius i aplicacions d'enregistrament i edició del so Acústica i fenòmens de reflexió i absorció del so La contaminació acústica i els efectes nocius per a la salut La ubicació i la disposició en l'escenari dels instruments de l'orquestra des del punt de vista del so	Les notes musicals i la seva representació Els mitjans i aparells d'emmagatzemament i reproducció del so Les noves tecnologies aplicades a la creació de sons Les professions que duen a terme o treballen amb el so i amb la creació, producció o difusió musical
PROCEDIMENTS	
C1	
Exploració de les qualitats del so produït per objectes, la veu, els instruments i el cos Edició musical bàsica Enregistrament digital bàsic del so Selecció de músiques i sons preexistents per sonoritzar imatges, vídeos, representacions dramàtiques i activitats d'expressió corporal i dansa	Alteració intencional de les qualitats del so produït per objectes, la veu, els instruments i el cos per aconseguir un efecte sonor determinat Aplicació de procediments d'edició i enregistrament digital del so Ambientació sonora d'imatges, vídeos, representacions dramàtiques i activitats d'expressió corporal i dansa a través de la combinació creativa de sons, sorolls i músiques preexistents o no
C2	
Interpretació, individual o en grup, de partitures senzilles en què s'utilitza la notació musical convencional o no convencional	Interpretació individual o en grup de partitures en què s'utilitza la notació musical convencional o no convencional
C3	

Discriminació auditiva de les qualitats del so produïts per objectes, instruments, el cos o la veu Identificació de les qualitats del so registrades en partitures i musicogrames senzills Registre dels sons i de les seves qualitats mitjançant la notació musical convencional o no convencional Lectura interpretativa d'un gràfic d'ones sonores Identificació dels factors que contribueixen a la contaminació acústica de diferents entorns sonors	Indagació sobre els mitjans i aparells d'enregistrament, d'emmagatzemament i de reproducció i de digitalització del so Comprensió del funcionament bàsic dels aparells d'àudio i dels suports que existeixen o que han existit Generació d'hipòtesis per resoldre problemes de contaminació acústica Indagació sobre les activitats associades a les diferents professions que es duen a terme o treballen amb el so, amb la creació, producció o difusió musical
ACTITUDS I VALORS	
Interès per aprendre a utilitzar les noves tecnologies aplicades a l'enregistrament i l'edició del so Valoració de la música i del so com a elements d'expressió Interès per conèixer la representació convencional i no convencional de les qualitats del so Interès per conèixer els efectes nocius de la contaminació Realització de repartiments proporcionals	Interès per aprendre a utilitzar les noves tecnologies aplicades a l'enregistrament i l'edició del so Valoració de la música i del so com a elements de comunicació Interès per conèixer l'evolució dels mitjans i aparells d'enregistrament i producció del so Interès per trobar solucions a la contaminació acústica

Orientacions didàctiques del bloc 1

La metodologia emprada per treballar els recursos d'aquest bloc ha de servir per potenciar el treball en equip de l'alumnat i acostar-lo, en la mesura que sigui possible, a situacions autèntiques o relacionades amb la realitat i l'activitat quotidiana i habitual del món musical. En aquest sentit, les metodologies actives i participatives com l'aprenentatge basat en problemes (ABP) o l'aprenentatge basat en reptes (ABR) poden ser una bona forma d'orientar un treball de tipus col·laboratiu o cooperatiu entre els alumnes.

Per fugir d'actituds de l'alumnat poc actives durant les activitats d'audició, el professorat, per exemple, pot proposar l'elaboració de projectes de treball per aprofundir en els fenòmens sonors i musicals que estan relacionats amb aquest bloc, sempre afavorint el treball i l'aprenentatge des de la pràctica, fonamentat en elements significatius generadors de motivació, com ara anàlisi de l'entorn sonor quotidià, l'assistència a concerts en viu i el contacte amb músics i entitats musicals locals o properes.

Es proposa principalment un aprenentatge basat en l'experiència. Per això és molt convenient que, en la mesura que sigui possible, es pugui disposar d'un mínim d'eines i recursos que permetin la investigació i l'exploració creativa amb sons, fragments i obres musicals existents, o les pròpies invencions, i relacionar-ho amb la seva transcripció gràfica. És important, per tant, conèixer i incorporar diferent programari informàtic en el treball quotidià de l'alumne, especialment aquell que ofereix recursos per a l'enregistrament, el tractament i l'edició digital del so (Audacity, Cubase, Pro Tools, etc.), o el relacionat amb la creació i l'edició musical de partitures (Musictime, Noteflight, Music Notator, Finale, etc.), i també els que propicien activitats més lúdiques però igualment creatives i de fàcil accés a través de webs i aplicacions (Incredibox, Music Maker, DubStep, etc.).

Bloc 2. Música, ritme i moviment

En aquest bloc, l'experimentació musical permet un aprofundiment en la notació musical convencional i no convencional a través de la improvisació i la interpretació de la música amb el cos. Aquest bloc incideix també en la notació en la dansa i la coreografia i en la creació i el registre gràfic de coreografies adaptades al ritme d'una música donada. Així mateix, aquest bloc comprèn les característiques de les danses i els balls tradicionals d'Andorra i de la regió dels Pirineus, i considera el ritme de la música com a element comunicatiu.

Bloc 2. Música, ritme i moviment

1r CICLE	2n CICLE
FETS I CONCEPTES	
Les figures musicals, els seus silencis i les seves combinacions: rodona, blanca, blanca amb punt, negra, negra amb punt, corxera, corxera amb punt, semicorxera i silenci de corxera La pulsació i el tempo Ritme i compàs: els accents musicals d'expressió i els compassos 2/4, 3/4 i 4/4 El ritme de la música com a element comunicatiu La improvisació ritmicovocal i el beat-box Passos i figures en la dansa i la coreografia	Les figures musicals, els seus silencis i les seves combinacions: negra amb punt, corxera, treset, fusa i semifusa i els silencis de fusa i semifusa Els compassos compostos: el compàs 6/8 El ritme de la música en els estils musicals Passos i figures en la dansa i la coreografia
PROCEDIMENTS	
C1.	
Experimentació amb l'efecte que produeixen diversos patrons i seqüències rítmiques en l'acompanyament d'una melodia determinada Improvisació de ritmes i poliritmes d'acord amb una cadència o ritme de base Registre de les pròpies creacions rítmiques mitjançant la notació musical convencional que correspon a les figures musicals estudiades, així com les seves respectives pauses i combinacions Creació de coreografies i danses adaptades al ritme d'una música donada	Modificació intencional del ritme original d'una composició musical per aconseguir un efecte sonor concret o un canvi d'estil, ja sigui mentre es compon o s'improvisa Registre de les pròpies creacions rítmiques mitjançant la notació musical convencional que correspon a les figures rítmiques estudiades, així com les seves respectives pauses i combinacions Creació i registre gràfic de coreografies i danses adaptades al ritme d'una música donada
C2.	
Expressió dels compassos 2/4, 3/4 i 4/4 picant de mans o a través del moviment de les mans i dels peus Execució de diferents ritmes i poliritmes en què es combinen les figures rítmiques i les seves respectives pauses i combinacions, picant de mans o a través del moviment de les mans i dels peus Interpretació d'un repertori variat de danses i coreografies senzilles	Execució de ritmes i poliritmes combinant totes les figures rítmiques conegudes, tenint com a base o bé un temps ja establert o bé els compassos 2/4, 3/4, 4/4 i 6/8 Interpretació d'un repertori variat de danses i coreografies

C3.	
Identificació de les característiques rítmiques i del tempo en peces musicals de diferents gèneres i estils, així com dels patrons o fórmules rítmiques més freqüents Percepció dels compassos 2/4, 3/4 i 4/4 en peces musicals de diferents gèneres i estils Reconeixement de la negra amb punt, de la corxera amb punt, de la lligadura i de les seves pauses respectives Representació gràfica dels compassos 2/4, 3/4 i 4/4 Diferenciació entre compàs binari i compàs ternari Indagació sobre les característiques de les danses i els balls tradicionals d'Andorra i de la regió dels Pirineus	Reconeixement dels patrons rítmics de diferents gèneres i estils Registre gràfic de ritmes i poliritmes, fent ús de totes les figures rítmiques apreses Reconeixement del valor dels tresets de corxera Ús de la notació musical convencional per representar el compàs 6/8 Ús de la notació musical convencional per representar els ritmes Identificació dels compassos de les músiques tradicionals i no tradicionals que es ballen a Andorra i a la regió dels Pirineus
ACTITUDS I VALORS	
Esforç per memoritzar i executar correctament els moviments o passos que componen un ball o una dansa senzilla Interès per saber reconèixer les característiques rítmico-melòdiques en una peça musical	Esforç per memoritzar i executar correctament els moviments o passos que componen un ball o una dansa senzilla Interès per saber registrar ritmes i patrons rítmics de la peça musical donada en notació convencional

Orientacions didàctiques del bloc 2

Aquest bloc demana una metodologia de treball que presenti i integri les bases principals de la improvisació i de la dansa. El procés d'ensenyament aprenentatge de la dansa demana fer ús de dos procediments principals, com són l'observació i la imitació. És convenient que el professorat plantegi situacions d'aprenentatge en què l'alumnat pugui resoldre situacions pròpies del món coreogràfic a través de la posada en pràctica de rudiments i tècniques bàsiques de l'àmbit de la dansa, tant les lligades a la dansa d'arrel tradicional com a l'exploració de l'expressivitat corporal més lliure i contemporània. Així mateix, aquestes activitats i situacions han de fer veure a l'alumnat les potencialitats del ritme i del moviment com a mitjans d'expressió.

Per generar i guiar les activitats d'improvisació serà molt útil establir materials o estímuls de partida, bé de tipus purament musical (esquemes rítmics, seqüències harmòniques, temes melòdics preexistents, etc.), o de més abstractes i suggeridors (com ara una imatge, una referència literària, un element autobiogràfic, una base narrativa o un itinerari emocional), buscant com a element d'enriquiment també la mirada interdisciplinària amb les altres arts.

Bloc 3. La veu i el cant

Aquest bloc incorpora el treball sobre la veu (la respiració, l'articulació, la vocalització, l'entonació i l'afinació), els seus usos expressius i el treball sobre el coneixement de les veus humanes i les seves possibilitats sonores i expressives, i les tècniques i les habilitats vocals bàsiques per a la interpretació i la improvisació.

Aquest bloc dedica una atenció especial a tot el que està relacionat amb la salut vocal i de l'aparell fonador, i amb la higiene i la cura de la veu. Un altre aspecte important és la presència de recursos relacionats amb les agrupacions vocals i les cançons d'Andorra i de la regió dels Pirineus, la classificació d'aquestes cançons, la identificació dels temes de què parlen i la ubicació del context històric en què van ser compostes.

Així mateix, incorpora recursos vinculats amb la música actual i l'oferta de concerts i altres manifestacions musicals, amb una atenció especial als intèrprets vocalistes.

Bloc 3. La veu i el cant

1r CICLE	2n CICLE
FETS I CONCEPTES	
Les veus humanes: possibilitats sonores i expressives, tècniques vocals bàsiques i habilitats interpretatives Els elements que intervenen en l'emissió de la veu: cordes vocals, cavitats de ressonància, pulmons i diafragma El funcionament de la veu: respiració, articulació, vocalització, entonació i afinació La classificació de la veu segons la tessitura: veus blanques, veus masculines, i veus femenines L'afonia, la disfonia i les seves causes La higiene vocal i la cura de la veu Les agrupacions vocals d'Andorra i de la regió dels Pirineus	Les veus humanes: tècniques vocals i habilitats interpretatives La higiene vocal: estratègies per tenir cura de la veu Els tipus de veu en els diferents estils musicals Les agrupacions vocals: el duo, el quartet, el sextet, el cor de cambra i el cor o coral
PROCEDIMENTS	
C1.	
Exploració de les possibilitats sonores i expressives de la pròpia veu Creació de cançons senzilles amb melodia i lletra originals a partir d'una situació o un tema determinat. Pràctica del cant improvisat a partir de diferents patrons propis de la glosa (garrotins, nyacres, corrandes, etc.) o altres gèneres actuals. Cant de temes i melodies musicals preexistents adaptant elements de nova creació (lletra, melodia, etc.).	Alteració voluntària del timbre de la veu per aconseguir un estil de cant determinat Creació de cançons amb melodia i lletra originals a partir d'una situació o tema determinat. Pràctica del cant improvisat a partir de diferents patrons propis de la glosa (garrotins, nyacres, corrandes, etc.) o altres gèneres actuals. Cant de temes i melodies musicals preexistents adaptant elements de nova creació (lletra, melodia, etc.).

C2.	
Aplicació de tècniques bàsiques de control de la veu (respiració, impostació, ressonància i articulació) en l'execució de cants de diferents gèneres i estils a l'uníson, en forma responsorial, sobre un ritme establert o amb un obstinat rítmic Interpretació d'obres de música vocal, amb acompanyament instrumental o sense, a una o dos veus Entonació i afinació de la veu Identificació dels problemes de salut relacionats amb l'aparell fonador	Aplicació de tècniques bàsiques d'interpretació vocal en l'execució de cants de diferents gèneres i estils Interpretació d'obres de música vocal, amb acompanyament instrumental i sense, monòdiques o polifòniques de fins a quatre veus (plantilla coral: S,C,T, B). Aplicació de pauts bàsiques de la interpretació vocal en grup: silenci, atenció al director i als altres intèrprets, audició interior, memòria i concertació amb les altres parts del conjunt Entonació i afinació de la veu Aplicació d'estratègies de prevenció de la salut vocal
C3.	
Reconeixement dels elements que intervenen en l'emissió de la veu i el seu funcionament Identificació dels usos expressius de la veu Identificació del paper del solista i de diverses formes de cantar mitjançant l'anàlisi de la música vocal de diferents gèneres i estils Identificació i classificació de les veus segons la seva tessitura Recopilació de cançons tradicionals d'Andorra i de la regió dels Pirineus, classificació de les mateixes cançons, identificació dels temes de què parlen i ubicació del context històric en què van ser compostes Indagació sobre la música actual i sobre l'oferta de concerts i altres manifestacions musicals, amb una atenció especial als intèrprets vocalistes Expressió de la pròpia opinió sobre la música vocal escoltada emprant elements, conceptes, referents i un lèxic propis de la música vocal	Identificació dels usos de la veu en funció del gènere o estil musical, en obres amb acompanyament instrumental o a capella Identificació del cant melòdic amb acompanyament harmònic, la melodia a dos veus, la melodia a canó i la melodia amb acompanyament harmònic i obstinat rítmic en obres vocals i instrumentals de diferents gèneres i estils Identificació de l'estructura de la música vocal en diferents gèneres i estils Identificació de diversos tipus d'agrupacions vocals (cors, conjunts de música, etc.) Indagació sobre la pràctica musical de cantants o agrupacions musicals del país Indagació sobre músiques de diferents èpoques i cultures, una atenció especial als intèrprets vocalistes Expressió de la pròpia opinió sobre la música vocal escoltada emprant elements, conceptes, referents i un lèxic propis de la música vocal
ACTITUDS I VALORS	
Respecte davant altres capacitats tècniques vocals i formes d'interpretació Interès per conèixer diferents estils de música vocal allunyats dels gustos personals Interès per la higiene i la cura de la veu	Interès per millorar les capacitats tècniques vocals i perseverança en la seva pràctica Respecte per les normes que regeixen la interpretació vocal en grup Interès per desenvolupar les capacitats vocals

Orientacions didàctiques del bloc 3

La metodologia de treball per tractar els recursos d'aquest bloc comença pel treball de la veu cantada, amb la realització d'activitats de respiració i relaxació, jocs vocals de pregunta i resposta, amb reforç —si escau— de la fonomíia, de treball sobre els registres de les veus dels alumnes i formació pràctica sobre conceptes bàsics lligats a l'emissió i l'afinació vocal.

És interessant que el professorat dissenyi activitats en les quals s'afavoreixi la presa de consciència de l'alumnat pel que fa a la cura i la higiene de la pròpia veu. Aquestes activitats poden servir també perquè l'alumnat situï la pròpia veu en relació amb altres veus humanes de l'entorn, de la nostra societat i d'altres cultures.

És essencial treballar de forma regular i constant el cant a l'aula, amb un repertori adequat a les possibilitats i gustos dels adolescents, abordant d'igual manera tant el repertori monòdic (amb acompanyament instrumental, en directe o enregistrat) com les petites polifonies (cànons i obres a dos o tres veus). Com una de les possibilitats que té èxit entre l'alumnat de segona ensenyança, hem d'esmentar el muntatge de petits musicals, que es poden treballar com a projecte trimestral o, fins i tot, anual, amb representació final davant dels companys. Igualment, cal posar en relleu la pràctica del cant coral, la qual cosa es pot plantejar com a activitat complementària de les classes regulars si el context i l'organització del centre hi acompanyen.

Finalment, cal que el professorat plantegi situacions d'aula en què s'afavoreixi que l'alumnat entri en contacte amb l'oferta i la diversitat vocal del nostre entorn, la música enregistrada, l'oferta de concerts, les agrupacions corals a què pugui apuntar-se, etc.

Bloc 4. Els instruments i la pràctica musical

Aquest bloc conté recursos relacionats amb els instruments i les agrupacions musicals en general, i fa especial atenció als instruments de l'aula i els instruments i les agrupacions tradicionals d'Andorra i la regió dels Pirineus.

La pràctica instrumental i les seves tècniques bàsiques són eixos de treball principals en aquest bloc, a partir dels quals deriva tota la resta de recursos del bloc.

Cal destacar la presència de recursos relacionats amb la cura dels instruments musicals, amb els principis acústics dels instruments i l'exploració de les possibilitats sonores d'objectes quotidians.

La improvisació, com en altres blocs, és un dels recursos transversals dins de l'educació musical que també podem trobar en aquest bloc.

La classificació d'instruments d'acord amb el principi d'emissió del so, així com l'anàlisi, la comparació, el contrast i la classificació d'obres instrumentals, també és un recurs que integra aquest bloc.

Bloc 4. Els instruments i la pràctica musical

1r CICLE	2n CICLE
FETS I CONCEPTES	
Els instruments idiòfons i membranòfons: habilitats interpretatives i diferents tècniques elementals de producció i alteració del so Aspectes bàsics que cal considerar en la cura dels instruments musicals idiòfons i membranòfons La notació musical convencional i no convencional Els instruments musicals com a mitjà d'expressió i de comunicació i d'acompanyament de la música vocal i de la dansa Els instruments musicals i la seva classificació segons el principi d'emissió del so Els instruments idiòfons i els membranòfons: característiques principals i mecanismes d'emissió i transmissió del so Els instruments tradicionals d'Andorra i la regió dels Pirineus: la gralla, el violó, l'acordió diatònic, la viola de roda, la buna (sac de gemecs), el flabiol, el tamborí i les agrupacions tradicionals Els lutiers L'evolució dels instruments de percussió al llarg de la història Els principis acústics dels instruments: material que vibri, mecanisme que el faci vibrar i ressonador que amplifiqui el so	Els instruments aeròfons i cordòfons: habilitats interpretatives i diferents tècniques elementals de producció i alteració del so Aspectes bàsics que cal considerar en la cura dels instruments musicals aeròfons i cordòfons La notació musical convencional Els instruments aeròfons i els cordòfons: característiques principals i mecanismes d'emissió i transmissió del so Les agrupacions instrumentals clàssiques i modernes L'evolució dels instruments de vent i de corda al llarg de la història L'era digital i els instruments elèctrics i electrònics
PROCEDIMENTS	
C1.	
Exploració de les possibilitats sonores dels objectes quotidians de l'entorn immediat, dels idiòfons i dels membranòfons construïts pels mateixos alumnes i dels	Modificació intencional del timbre i de l'altura del so produït pels instruments per aconseguir alguns efectes sonors concrets, ja sigui mentre es compon o s'improvisa

instruments de l'aula Improvisació sonora utilitzant objectes quotidians de l'entorn immediat, els instruments de l'aula i els idiòfons i els membranòfons construïts pels alumnes	Improvisació sonora utilitzant objectes quotidians de l'entorn immediat, els instruments de l'aula i els instruments aeròfons i cordòfons construïts pels alumnes
C2.	
Aplicació de tècniques bàsiques d'interpretació instrumental pròpies dels instruments idiòfons i membranòfons (tècnica d'execució de l'instrument, postura corporal en tocar i execució individual i en grup) Interpretació de partitures en què s'utilitza la notació musical convencional i no convencional de forma alternada o combinada	Aplicació de tècniques bàsiques d'interpretació instrumental pròpies dels instruments aeròfons i cordòfons (tècnica d'execució de l'instrument, postura corporal en tocar i execució individual i en grup) Aplicació de pautes bàsiques de la interpretació instrumental en grup: silenci, atenció al director i als altres intèrprets, audició interior, memòria i concertació amb les altres parts del conjunt Lectura de partitures mitjançant la notació musical convencional
C3.	
Identificació dels instruments o objectes que sonen, a través de l'audició de peces musicals de diferents gèneres i estils Discriminació del timbre de diferents instruments musicals Identificació, discriminació auditiva i classificació de les seccions d'instruments que formen les diverses orquestres o agrupacions Indagació sobre els instruments i les agrupacions musicals tradicionals d'Andorra i de la regió dels Pirineus Indagació sobre la música actual i sobre l'oferta de concerts i altres manifestacions musicals en viu, amb especial atenció als intèrprets instrumentistes Classificació d'instruments d'acord amb el principi d'emissió del so Indagació sobre quina és l'activitat dels lutiers Reconeixement dels principals factors que han fet evolucionar els instruments de percussió al llarg de la història Anàlisi, comparació, contrast i classificació d'obres instrumentals o en què un o més instruments formin part integrant Ús de criteris musicals per donar la pròpia opinió sobre una música determinada i analitzar-la	Indagació sobre quins són els principals instruments i agrupacions instrumentals del món, ubicant-los en el seu context social i cultural i analitzant les possibles coincidències o influències entre els instruments típics de cada continent, els del continent europeu i els d'Andorra i la regió dels Pirineus Indagació sobre la pràctica instrumental d'algun instrumentista o agrupació instrumental del país Indagació sobre músiques de diferents èpoques i cultures, amb especial atenció als intèrprets instrumentistes Reconeixement dels principals factors que han fet evolucionar els instruments de vent i de corda al llarg de la història Reconeixement dels principals factors que han fet evolucionar els instruments des del segle XIX i els primers experiments fins als instruments electrònics i l'era digital Estudi dels instruments elèctrics i electrònics, amb atenció al seu funcionament, ubicant-ne l'aparició en un context històric, social i cultural i analitzant l'impacte que han tingut aquests instruments en la interpretació i la creació musicals Anàlisi, comparació, contrast i classificació d'obres instrumentals Ús de criteris musicals per donar la pròpia opinió sobre una música determinada i analitzar-la
ACTITUDS I VALORS	
Respecte davant altres capacitats tècniques instrumentals Interès per tenir cura dels instruments Interès per determinar les característiques que diferencien les peces musicals Interès per conèixer instruments i agrupacions tradicionals i modernes de l'àmbit proper	Interès per millorar les capacitats tècniques instrumentals i perseverança en la pràctica Respecte per les pautes bàsiques d'interpretació instrumental en grup Interès per interpretar correctament composicions musicals senzilles amb diferents instruments analògics i digitals Interès per conèixer els usos i costums dels instruments i agrupacions en altres cultures Interès per conèixer l'evolució dels instruments musicals en els segles XX i XXI

Orientacions didàctiques del bloc 4

El disseny d'activitats que inclouen tant l'audició com la pràctica interpretativa pren una rellevància especial en aquest bloc, i es completen amb la lectura de partitures i activitats d'improvisació, per exemple sobre la base de pregunta i resposta o desenvolupament d'un tema donat. Per a aquestes pràctiques, pot ser adequada una gran varietat de repertori, des dels recursos més clàssics fins a temes musicals ben actuals, passant pel jazz o la música tradicional. El que sí que serà essencial serà adequar-ne la dificultat a les possibilitats i capacitats tècniques de l'alumnat, emmotllant-se a la diversitat sempre present a l'aula. Caldrà distribuir, doncs, adequadament els rols i les aportacions diverses a la pràctica de conjunt, tal com passa a la pràctica musical professional, des dels solistes fins als diferents tipus d'acompanyament rítmic i melòdic, sempre afavorint la motivació i les ganes de superació en el domini instrumental i la pràctica musical de l'alumnat.

Cal, també, que el professorat plantegi situacions d'aula en les quals s'afavoreixi que els adolescents entrin en contacte amb l'oferta i la diversitat instrumental del nostre entorn, la música enregistrada, els concerts, les agrupacions instrumentals a què pugui apuntar-se, etc. Així mateix, en els casos concrets d'alumnes que tinguin una experiència instrumental fora del centre, el docent podrà aprofitar per posar-les en relleu, la qual cosa pot revertir en la motivació i les ganes de superació de la resta de l'alumnat i l'autoestima dels alumnes en qüestió.

Pel que fa a la improvisació instrumental, sigui individual o col·lectiva, cal dissenyar activitats que afavoreixin i demanin una posada en pràctica de l'escolta interior i exterior, simultània a l'acció d'improvisar pròpiament dita, així com establir diferents punts de partida i guiatge, tant musicals (patrons, temes, etc.) com extramusicals (narracions, imatges, etc.).

Bloc 5. Les composicions musicals

Aquest bloc inclou recursos relacionats amb la creació musical, com ara pautes per a la composició, els arranjaments i els acompanyaments d'obres musicals amb lletra i sense lletra mitjançant, entre d'altres, el suport que poden oferir les tecnologies com a eines facilitadores de la composició, l'edició i la reproducció musical.

Aquest bloc també aprofundeix en el registre de les creacions i en com difondre-les a la xarxa, i en la conservació de la música en diversos indrets i formats, com ara fonoteques, bases de dades, pàgines web, etc.

Així mateix, aquest bloc comprèn recursos relacionats amb el reconeixement de diverses textures, ritmes, melodies, veus i instruments, en peces musicals de diversos gèneres i estils.

Bloc 5. Les composicions musicals

1r CICLE	2n CICLE
FETS I CONCEPTES	
Recursos per a la creació musical: pautes bàsiques de composició i arranjaments Composició i formes d'organització musical: la dansa, el rondó, el cànon, la suite, la simfonia i el concert Les textures musicals: ritme amb ritme, obstinat rítmic amb melodia, baix obstinat, bordó amb melodia, obstinat melòdic amb melodia, melodia amb melodia, bordó amb obstinat rítmic i melodia, melodia amb harmonia La versió musical: elements principals de les composicions musicals que poden reinterpretar-se Els recursos digitals de composició, d'enregistrament, de reproducció i de difusió de la música La conservació de la música: les fonoteques, les bases de dades, les pàgines web de descàrregues La notació musical convencional i no convencional	Recursos per a la creació musical: les rodes d'acords i els estàndards Composició i formes d'organització musical: el cànon, el tema amb variacions, la sonata i la fuga Les textures musicals: ritme amb ritme, obstinat rítmic amb melodia, baix obstinat, bordó amb melodia, obstinat melòdic amb melodia, melodia amb melodia, bordó amb obstinat rítmic i melodia, melodia amb harmonia La versió musical: elements principals de les composicions musicals que poden reinterpretar-se Els recursos digitals i analògics de composició, d'enregistrament, de reproducció i de difusió de la música La conservació de la música: les fonoteques, les bases de dades, les pàgines web de descàrregues La notació musical convencional
PROCEDIMENTS	
C1.	
Composició de melodies molt senzilles per ser interpretades amb la veu o amb un instrument a partir de patrons, seqüències rítmiques o acompanyaments ja establerts Selecció d'acompanyaments establerts en un programa de composició musical o en un teclat electrònic per elaborar l'arranjament de cançons i peces instrumentals conegudes Composició de lletres de cançons amb estrofa i tornada sobre una melodia establerta Reproducció d'estils musicals concrets mitjançant la combinació i la manipulació de les diverses qualitats del so i del ritme Realització de versions d'una peça coneguda en un estil musical diferent mitjançant la manipulació de les qualitats del so i del ritme	Creació i registre gràfic de composicions breus amb forma ternària i rondó per a diversos instruments: - en què s'experimenti amb diferents formes de construcció melòdica (per graus conjunts/disjunts; en sentit ascendent/descendent; per salts de tercera; per salts de quarta, cinquena i vuitena; pregunta i resposta; principis i finals (cadència); i utilitzant les escales pentatònica i diatònica major) - en què es combini diferents textures (ritme amb ritme, obstinat rítmic amb melodia, bordó amb melodia, obstinat melòdic amb melodia, melodia amb melodia, bordó amb obstinat rítmic i melodia) Estructuració de les pròpies composicions utilitzant els recursos de la repetició, la variació i el contrast Composició d'arranjaments de cançons i peces instrumentals

Gravació de les pròpies creacions sonores mitjançant dispositius tecnològics i aplicacions d'enregistrament i edició del so Registre de les pròpies creacions sonores mitjançant la notació musical convencional o no convencional Difusió –amb l'ajut del mestre– de les pròpies creacions musicals a través de la xarxa	conegudes mitjançant la creació d'acompanyaments molt senzills i la selecció de diferents tipus d'organització Gravació de les pròpies creacions sonores mitjançant diferents tècniques d'enregistrament del so i els recursos tecnològics disponibles Registre de les pròpies creacions sonores mitjançant la notació musical convencional o no convencional, Difusió de les pròpies creacions musicals a través de la xarxa
C2.	
Interpretació d'un repertori variat de peces instrumentals o vocals: - amb les formes binària (AB) i ternària (ABA) - en què es tracti el cant amb obstinat rítmic, sobre un bordó, amb obstinat melòdic d'obstinat rítmics, melòdics i bordons - en què es combinin diferents textures (temps i ritme, ritme i ritme) - que combini cançons en mode major i menor	Interpretació d'un repertori vocal amb acompanyament instrumental - amb les formes ternària (ABA), rondó (ABACADA) - en què es tracti el cant melòdic amb acompanyament harmònic, una melodia a dos veus, una melodia a cànon i una melodia amb acompanyament harmònic i obstinat rítmic Interpretació de composicions breus per a diversos instruments: - amb les formes ternària (ABA), rondó (ABACADA) - en què es combinin diferents textures (ritme amb ritme, obstinat rítmic amb melodia, bordó amb melodia, obstinat melòdic amb melodia, melodia amb melodia, bordó amb obstinat rítmic i melodia)
C3.	
Identificació del ritme, la melodia i l'harmonia (acords i arpegis) en peces musicals de diferents gèneres i estils Reconeixement de diverses textures en peces musicals de diferents gèneres i estils Discriminació del ritme, de la melodia i de les diverses veus o instruments en música de diferents gèneres i estils Reconeixement de les formes dansa, rondó, cànon suite, simfonia i concert Discussió i anàlisi en grup del significat personal que té la música Diferenciació entre instruments polifònics, melòdics i rítmics	Identificació del ritme, la melodia i l'harmonia (acords i arpegis) en peces musicals de diferents gèneres i estils Recopilació, anàlisi i classificació de peces musicals segons la seva forma i la seva textura Reconeixement de diverses textures en peces musicals de diferents gèneres i estils Identificació de les formes musicals tema amb variacions, sonata i fuga en peces musicals de diferents gèneres i estils
ACTITUDS I VALORS	
Valoració de l'escriptura musical i dels mitjans d'enregistrament sonor com a recursos registrar i difondre les obres musicals Respecte per les diverses formes musicals d'expressar-se Interès per interpretar un repertori variat d'estils i gèneres	Valoració de l'escriptura musical i dels mitjans d'enregistrament sonor com a recursos per registrar i difondre les obres musicals Valoració de les produccions musicals, l'originalitat i la creativitat i respecte pels drets d'autoria Perseverança en la pràctica de tècniques instrumentals en la interpretació de diferents peces instrumentals o vocals Perseverança en la identificació i diferenciació de les formes, els estils i els gèneres musicals

Orientacions didàctiques del bloc 5

Adquirir i posar en pràctica recursos d'aprenentatge vinculats a la composició musical requereix el disseny de situacions que plantegin a l'alumnat pautes molt clares i senzilles i, si escau, prou flexibles, de manera que el procés compositiu potenciï tota la seva capacitat creativa. Cal valorar i incloure d'igual manera tant els processos de creació individual com els plantejaments de tipus grupal de caire col·laboratiu.

Igualment, com s'ha apuntat en el cas de la improvisació, la sonorització de motius concrets com imatges o vídeos és un estímul important, així com l'ús de motius sonors o musicals a tall de possibles temes, o bé l'ús de motius plàstics i gràfics com a disparadors de la creativitat musical.

El professorat ha de considerar, també, l'ampli ventall a l'abast d'eines digitals que faciliten l'aprenentatge dels rudiments de la composició musical, de l'edició, de l'enregistrament i de la difusió a través de les xarxes. En aquest sentit, és molt recomanable que, en el disseny d'activitats i de situacions d'aprenentatge, el professorat consideri aquestes eines des del mateix inici. En concret, fariem esment de les eines d'edició musical d'accés lliure (com és el cas de l'editor en línia Noteflight o del programari Music Time) i les plataformes que poden facilitar la socialització de les creacions, i —si escau— que l'alumnat pugui opinar sobre les composicions dels companys i companyes (per exemple, canals de YouTube, perfils d'Instagram, el web SoundCloud, etc.).

Quadres de síntesi

Quadre de síntesi

Quadre de síntesi de la C1

Criteris d'avaluació

CA1. Coherència

CA2. Efectivitat

CA3. Adequació

Expectatives de 1r cicle

CA1. Coherència

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, l'alumne demostra la coherència de les composicions pel correcte acoblament de l'estructura i de les parts que les integren. En aquest sentit, l'alumne planifica i crea músiques combinant coherentment diversos patrons rítmics i melòdics i elaborant les seves pròpies idees, emocions i sentiments, de forma coherent com a producte de l'exploració i desenvolupament del pensament sonomusical.

En les seves improvisacions, l'alumne demostra també sentit i coherència amb l'elecció dels elements musicals que adoptarà en les seves creacions. Aquestes improvisacions sovint tenen com a punt de partida un tema melòdic donat o una seqüència harmònica senzilla, a partir dels quals l'alumne aplica recursos com la repetició, la variació, etc.

Finalment, l'alumne descriu verbalment les seves creacions i el procés seguit, justificant les seves eleccions pel que fa als temes musicals creats de nou, o bé manllevats i reelaborats amb un fi concret i determinat.

CA2. Efectivitat

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, tant en la composició com en la pràctica de la improvisació musical, l'alumne és efectiu experimentant amb els materials rítmics i melòdics que elabora, i mostra domini per explorar, variar i desenvolupar les idees musicals, pròpies o d'altres autors. En aquesta pràctica, especialment, l'alumne combina el seu paper d'interpret i creador dels seus propis continguts musicals.

A més, l'alumne fixa les seves creacions de manera efectiva, ja sigui transcrivint-les en una partitura o en un musicograma a través de diversos tipus de notació musical (convencional o no convencional), ja sigui enregistrant-les o utilitzant aplicacions i programari informàtic d'ús fàcil i intuïtiu.

CA3. Adequació

En acabar el primer cicle de la segona ensenyança, quan l'alumne crea peces musicals senzilles d'estructura simple segueix adequadament una planificació (pròpia o donada) prèviament establerta i un propòsit cenyit al context o la situació plantejada. Això exigeix que l'alumne prevegi i descriu esquemàticament tot allò que té la intenció de comunicar (emocions, sensacions, sentiments...) i com té la intenció d'expressar-ho, és a dir, planifica quina estructura, quina melodia, quins acompanyaments haurà d'emprar.

L'alumne selecciona adequadament, a partir d'un ventall d'opcions, les diferents tècniques de la composició musical, incloses les tecnològiques. Per exemple, l'alumne fa un ús adequat de materials musicals preenregistrats, tant propis com aliens, per manipular-los i combinar-los mitjançant l'ús de programaris de composició musical.

Expectatives de 2n cicle

CA1. Coherència

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne demostra la coherència de les composicions pel correcte acoblament de l'estructura i de les parts que les integren, la unitat d'estil i la claredat expressiva, és a dir, del missatge o l'emoció que es vol transmetre. En aquest sentit, l'alumne planifica i crea músiques combinant coherentment diversos patrons rítmics i melòdics i elaborant les seves pròpies idees, emocions, sentiments, de forma coherent com a producte de l'exploració i el desenvolupament del pensament sonomusical.

També és coherent quan preveu en les seves composicions el grau de dificultat i els requisits tècnics per executar-les instrumentalment.

Quan improvisa, ho fa de forma coherent basant-se en patrons rítmics simples, acords i melodies senzilles, consolidant els rudiments bàsics de la improvisació musical (repetir, variar, desenvolupar, etc.).

CA2. Efectivitat

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne crea les seves pròpies músiques o en combina de ja existents, sempre explorant i experimentant amb l'efecte i la intencionalitat del producte o la situació en qüestió. Així doncs, l'alumne compon i improvisa amb efectivitat, és a dir, fent que la seva creació aconsegueixi l'efecte pretès.

En aquest sentit, l'alumne incorpora, combina i desenvolupa de manera eficient a les pròpies creacions els resultats de l'experimentació duta a terme a partir de les possibilitats sonores i rítmiques que ofereixen els recursos musicals que té a l'abast.

A més, l'alumne registra les seves creacions de manera efectiva transcrivint-les en una partitura, a través de diversos tipus de notació musical (convencional o no convencional), enregistrant-les mitjançant diverses aplicacions o programes i fent-ne difusió a través de diversos canals (xarxes socials, mitjans de comunicació, concerts, etc.).

CA3. Adequació

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, quan l'alumne crea peces musicals d'estructura simple que combinin diverses parts, planifica el procés compositiu adequant-se al resultat final i a la intenció comunicativa desitjats. Això exigeix que l'alumne prevegi i descrigui amb detall tot allò que té la intenció de comunicar (emocions, sensacions, sentiments...) i com té la intenció d'expressar-ho, és a dir, que planifiqui quina estructura, quina melodia, quins acompanyaments haurà d'emprar i que ho executi segons el pla traçat.

L'alumne empra adequadament les diferents tècniques de la composició musical (polifonia, obstinat, roda d'acords, etc.), així com els diferents recursos tecnològics útils en diferents processos de la creació musicals. Per exemple, elaborant peces que integren, convenientment, un conjunt de seqüències sonores entrelaçades, fent ús dels programes informàtics adequats.

D'altra banda, l'alumne també sonoritza diferents contextos multimedials com representacions dramàtiques, activitats d'expressió corporal i dansa, imatges fixes i en moviment, entre d'altres, mitjançant la selecció adequada de sons diversos i seqüències sonores de pròpia creació.

En aquest cicle, a l'hora de fixar la composició l'alumne amplia els elements del llenguatge musical emprats a primer cicle, com l'ús de les diferents claus o dels compassos compostos, entre d'altres.

Al mateix temps, l'alumne demostra la seva capacitat d'argumentació i autocrítica autoavaluant les seves propostes musicals, amb l'objectiu de mantenir o millorar la seva pràctica.

També comparteix i defensa públicament els seus gustos i opcions musicals, en relació amb els resultats de les seves creacions musicals.

Quadre de síntesi de la C2

Criteris d'avaluació

CA1. Fidelitat

CA2. Efectivitat

CA3. Singularitat

Expectatives de 1r cicle

CA1. Fidelitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança, durant la interpretació de peces musicals, l'alumne reproduïx amb fidelitat i de manera literal la melodia i el ritme registrats en partitures i/o musicogrames senzills, respectant les indicacions bàsiques de l'autor. Quan interpreta en grup, també respecta amb fidelitat els acords i les pautes bàsiques d'interpretació adoptades pel conjunt, segueix amb fidelitat i rigor les indicacions del director i escolta els altres. En la interpretació de coreografies, executa amb fidelitat els moviments i passos que les componen i que ha assajat amb anterioritat.

CA2. Efectivitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança l'alumne interpreta composicions musicals amb els instruments, la veu o el cos quan experimenta i selecciona amb efectivitat els recursos expressius i els suports tecnològics, així com les tècniques bàsiques d'interpretació vocal, instrumental o corporal (postura, forma de tocar, coordinació de moviments) més adients per reproduir les indicacions de la partitura o audició.

A més, l'alumne empra i aplica de manera efectiva les diferents tècniques i recursos musicals seleccionats per aconseguir l'efecte desitjat, seguint unes pautes donades. Quan la interpretació demana aplicar tècniques instrumentals, l'alumne adopta una posició del cos adequada als instruments que toca, i usa amb efectivitat els estris com, per exemple, les baquetes, els percutors, l'arquet, etc., que es requereixen per fer una bona interpretació. Si la interpretació implica aplicar tècniques vocals l'alumne té cura de la veu, escalfant-la adequadament abans de començar a cantar, i respecta la pròpia tessitura en el si de la interpretació. A més, la interpretació de l'alumne és efectiva quan, a partir de l'ús i la combinació de tècniques i recursos musicals, transmet un missatge de manera clara i entenedora.

CA3. Singularitat

Al final del primer cicle de segona ensenyança l'alumne fa interpretacions vocals, instrumentals o corporals creatives, originals i singulars quan inclou en la interpretació elements que expressin la seva personalitat i les seves idees i emocions, sota el guiatge del docent. Aquesta interpretació pot mostrar la flexibilitat d'una versió o adaptació (instrumental, melòdica o d'estil), tant individualment com també en grup. A més, l'alumne fa adaptacions de propostes coreogràfiques preexistents de manera singular i creativa, variant-ne els passos i els moviments, el ritme, etc.

Expectatives de 2n cicle

CA1. Fidelitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança, durant la interpretació, l'alumne reproduïx de forma fidel i literal la melodia, el ritme, els recursos expressius més rellevants, la intenció i el propòsit comunicatiu de l'autor registrats en partitures senzilles, escrites amb la notació convencional o no convencional. Quan interpreta en grup, l'alumne respecta amb fidelitat els acords i les pautes bàsiques d'interpretació adoptades pel conjunt, segueix amb rigor les indicacions del director i escolta les interpretacions dels altres. Igualment, en la interpretació de coreografies i representacions corporals l'alumne executa passos i moviments de forma fidel a la idea original del creador de la proposta, i d'acord amb les pautes de l'assaig.

CA2. Efectivitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança l'alumne interpreta composicions musicals que contenen un repertori musical de més complexitat tècnica i més diversitat d'estils. Pel que fa a la interpretació vocal, inclou necessàriament repertori polifònic, a dos i tres veus, amb acompanyament instrumental i sense. El repertori instrumental és bàsicament de conjunts mixtos (corda, vent, teclats, percussió...), amb participació de suports tecnològics o sense, i s'hi introdueix progressivament l'autogestió de la direcció i l'assaig. Finalment, en les interpretacions de moviment i dansa, les posades en escena també evolucionen en complexitat i durada, en comparació a les efectuades a primer cicle.

Per fer-ho, l'alumne experimenta i selecciona amb efectivitat, dins d'un ventall més ampli d'opcions que a primer cicle, els recursos expressius i els suports tecnològics, així com les tècniques bàsiques d'interpretació vocal, instrumental o corporal (postura, forma de tocar, coordinació de moviments) més adients per reproduir les indicacions de la partitura o audició.

Així mateix, també aplica les tècniques i els recursos instrumentals o corporals necessaris i més efectius per obtenir una interpretació convincent i efectiva. Aquesta aplicació implica que l'alumne empra correctament la veu o que aplica i combina de manera efectiva les tècniques instrumentals bàsiques per obtenir un resultat sonor satisfactori. Pel que fa a les interpretacions corporals de moviment i dansa, l'alumne executa amb precisió i efectivitat els passos i les figures prèviament assajats, mostrant sentit d'ordre, sincronia i precisió. A més, l'alumne interpreta amb efectivitat la peça musical o coreogràfica quan, a partir de l'aplicació i combinació de tècniques i recursos musicals, transmet de forma clara i diàfana el missatge de la composició.

CA3. Singularitat

Al final de segon cicle de segona ensenyança l'alumne fa interpretacions instrumentals, vocals o corporals creatives, originals i singulars quan inclou en la interpretació elements que expressen la seva personalitat, les seves idees i les emocions que vol transmetre, seguint criteris propis. Aquesta interpretació expressiva es pot efectuar variant, per exemple, l'estil, la melodia, l'instrument o grup instrumental, tant individualment com en grup.

A més, l'alumne fa adaptacions singulars i creatives de propostes coreogràfiques preexistents, variant-ne els passos i els moviments, el ritme, etc., i mostra en tot moment iniciativa i invenció per convertir-les en propostes personals i originals.

Quadre de síntesi de la C3

Criteris d'avaluació

CA1. Precisió

CA2. Pertinència

CA3. Sentit crític

Expectatives de 1r cicle

CA1. Precisió

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne analitza peces musicals i l'entorn sonor quan descriu amb precisió una obra musical d'estructura simple des del punt de vista de la seva forma i estil. En fer-ho, identifica de forma precisa els elements bàsics que caracteritzen l'obra, com ara el ritme, l'harmonia, la textura i altres aspectes característics com el tema o temes melòdics principals, la seva instrumentació o l'estructura interna; també identifica de forma precisa les èpoques i els estils als quals pertany la música escoltada. Quan el que analitza és l'entorn sonor, identifica els factors que intervenen en l'entorn objecte d'estudi i que condicionen el seu benestar i el dels altres, i proposa solucions pertinents als problemes que s'hi relacionen. A l'hora de fer les anàlisis, l'alumne fa ús en tot moment d'un vocabulari adequat i precís propi de la música.

CA2. Pertinència

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne fa una anàlisi pertinent quan identifica el missatge de l'obra musical, és a dir, allò que comunica en un sentit ampli del terme (emocions, idees, experiències, conceptes, etc.). L'alumne també relaciona el missatge i els elements característics de l'obra amb el seu context històric, social i cultural. A més, identifica la intenció creativa de l'autor d'acord amb els trets més singulars de la música que analitza, identificant allò que va impulsar-lo a compondre. L'alumne interrelaciona totes les anàlisis per fer una interpretació personal del contingut de la peça.

CA3. Sentit crític

En acabar el primer cicle de segona ensenyança, l'alumne és crític quan mostra independència i criteri per decidir i defensar que una obra musical li agrada o no li agrada i justifica els seus judicis partint dels coneixements musicals que ha adquirit i aplicant-los, argumentant els efectes (emocionals, intel·lectuals, etc.) que aquesta música li provoca. En expressar les seves opinions, a més, l'alumne mostra una actitud oberta i respectuosa envers qualsevol tipus de proposta musical, i en relació amb altres punts de vista discrepants. Finalment, argumenta els efectes (lúdic, identitari, intel·lectual, de salut, etc.) de la música sobre l'individu i la societat.

Expectatives de 2n cicle

CA1. Precisió

En acabar el segon cicle de la segona ensenyança, l'alumne analitza peces musicals més complexes pel que fa la seva forma, organització i estructura interna, l'estil o el gènere musical, així com pel que fa al valor comunicatiu.

L'alumne analitza i descriu una obra musical de forma completa i amb precisió, analitzant-ne els trets formals i estilístics que la caracteritzen. En fer-ho, analitza elements rellevants com el tema o temes melòdics, la instrumentació, l'organització interna de les parts i el seu desenvolupament o la progressió de les idees i dels elements musicals, així com els estils, les èpoques o els usos socials. L'alumne també analitza problemàtiques relacionades amb l'entorn sonor, identificant-ne les causes, i fa propostes que contribueixin al benestar de les persones que hi viuen. Per dur a terme la tasca d'anàlisi, l'alumne emprà de forma precisa el lèxic i la terminologia propis de la música, en el marc d'una argumentació clara i ben estructurada.

CA2. Pertinència

D'altra banda, l'alumne fa una associació pertinent de l'obra amb el missatge que conté, identificant allò que comunica en un sentit ampli del terme (emocions, idees, experiències, conceptes, etc.). L'alumne relaciona pertinentment els elements característics de l'obra amb les dades rellevants del seu context històric (social i cultural), així com del seu context estètic, i inclou en les seves anàlisis elements referits a l'evolució cronològica dels gèneres, el llenguatge i l'escriptura musical. A més, l'alumne associa els recursos expressius emprats pel compositor amb la intenció creativa que el va dur a crear l'obra musical i interrelaciona totes aquestes anàlisis per fer-ne una interpretació personal que li permeti valorar de manera independent el contingut de la peça musical.

CA3. Sentit crític

A l'últim, l'alumne demostra sentit crític quan exposa i assumeix com a propis els seus judicis i arguments. Alhora, demostra una maduresa i capacitat de sentit crític quan manté i defensa les seves posicions, de forma respectuosa però amb consistència i seguretat, enfront d'altres gustos i opinions. En fer-ho, l'alumne justifica les seves posicions emprant els coneixements adquirits de forma consistent i apropiada, amb criteri, fonamentació teòrica i originalitat. Finalment, desenvolupa empatia i sentit inclusiu quan valora l'efecte que la música li provoca a ell i als altres, assumint el sentit de pertinença a una comunitat.